

نقش عملکرد مدیریت شهری بر ابعاد اجتماعی - فرهنگی محلات شهر تهران (نمونه موردی: محله هفت حوض در منطقه 8 تهران)

میثم نجفی*

*دانش‌آموخته مقطع کارشناسی ارشد مدیریت شهری

چکیده

نخستین و شگفت‌آورترین محلی که یک فرد بعد از خانواده به آن پا می‌گذارد محله است. فرد با ورود به محله به دنیای جدیدی قدم می‌نهد که همواره سعی در شناخت آن دارد لذا توجه به نقش محلات و وجود آن‌ها در شناخت مسائل و مشکلات اجتماعی - فرهنگی می‌تواند در نقش و عملکرد مدیریت شهری در کلان‌شهرها بسیار حائز اهمیت باشد. همچنین مسائل هر محله با دیگری متفاوت است و نمی‌توان مشکل همه محلات را با یک نسخه واحد رفع کرد بلکه اصلاح و تعالی محلات در کلان‌شهرهایی مانند تهران باید متناسب با ظرفیت، فرهنگ، موقعیت و داشته‌های هر محله باشد و اقدامات شاخصی در جهت رشد اجتماعی و فرهنگی توسط مدیران شهری انجام پذیرد. پژوهش حاضر به نقش عملکرد مدیریت شهری بر ابعاد اجتماعی - فرهنگی در یکی از محلات معروف و قدیمی شهر تهران (هفت حوض) واقع در منطقه 8 پرداخته است. روش تحقیق با توجه به ماهیت کار از نوع توصیفی یا تحلیلی است. روش جمع‌آوری اطلاعات به صورت اسنادی و پیمایشی است، از طریق پرسشنامه و مشاهده، داده‌های مورد نیاز گردآوری شدند. جامعه آماری شامل دو گروه ساکنین محله و فعالان اقتصادی می‌باشند و برای هر گروه بنا بر فرمول کوکران تعداد 150 عدد و در مجموع 300 پرسشنامه تکمیل شد. انتخاب نمونه‌ها با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انجام پذیرفت. نتایج پژوهش نشان داد نقش عملکرد مدیریت شهری در ابعاد اجتماعی - فرهنگی در محله هفت حوض منطقه 8 تهران تأثیر مستقیم و معناداری دارد.

واژگان کلیدی: عملکرد مدیریت شهری، ابعاد اجتماعی - فرهنگی، محله هفت حوض، شهرداری منطقه 8 تهران

مقدمه

جمعیت جهان به‌طور روزافزونی به‌سوی شهری شدن گام برمی‌دارد، به‌طوری‌که از سال 2008 به بعد بیش از نصف جمعیت جهان در نواحی شهری زندگی می‌کنند (Wong and Yuen, 2011). این روند سریع شهرنشینی، مشکلات زیادی را در شهرها باعث شده است. تجارب نشان داده‌اند "مدیریت محله محور" یکی از بهترین راهکارها برای کاهش مشکلات شهری است. لذا مدیران شهری شکل دادن به فهم و درک جامعه‌شناختی از شهر بر مبنای تشابهات و تمایزات اجتماعی، اصلاح برداشت نوستالژیک از محله، ارائه چارچوبی برای اصلاح برداشت‌های کلی در مورد مکان‌گزینی ساکنان شهر تهران و ایجاد مبنایی برای تحلیل پدیده‌های خاص اجتماعی و فرهنگی را باید به‌طور کامل بشناسند و اقداماتی مناسب با آن را جزء وظایف مهم خود به شمار آورند، لذا بر مبنای مؤلفه‌های اجتماعی و فرهنگی مانند عینی سازی، مستندسازی، حفظ و تقویت کارکردهای اجتماعی محلات شهری تهران باید اقدامات اساسی انجام پذیرد. تحلیل جامعه‌شناختی از قشربندی اجتماعی، انواع

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ساختار اجتماعی و فرهنگی شهری، شناسایی محلات آسیب‌پذیر، آگاهی کامل از تمام ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محلات به صورت جداگانه توسط مدیران شهری، از ضروری‌ترین توجهات و عملکرد مدیران شهری در حوزه اجتماعی و فرهنگی به حساب می‌آید (عزیزی، 1385).

شناسایی محلات حساس و آسیب‌زای شهری و طراحی مداخله مدیریت شهری برای بهبود و کیفیت زندگی این محلات از سرریز شدن آسیب‌های اجتماعی و مخاطرات اجتماعی جلوگیری می‌نماید. مدیریت شهری و شهرداری با توجه به وظایفی که در سطح محلات بر عهده‌دارند، با انجام وظایف خود به صورت مطلوب می‌توانند تأثیرات بسیار مثبتی در انواع حوزه‌ها بخصوص حوزه اجتماعی _ فرهنگی ایجاد نمایند لذا مدیریت شهری شهر تهران در نظر دارد، متناسب با شرایط و موقعیت‌های خاص هر محله از جمله هویت، موقعیت آب و هوایی، تراکم جمعیت، میزان سطح و فرهنگ محلات، سرانه فضای سبز، استطاعت مالی ساکنین محله و... کیفیت زندگی شهرنشینی را در جهت گسترش و توسعه ابعاد اجتماعی و فرهنگی در محلات، جهت رفاه شهروندان افزایش دهد، که این امر تنها با شناخت اصولی شرایط و موقعیت‌های خاص هر محله و نیازهای متناسب با سلیقه و فرهنگ ساکنین محله، توسط مدیران شهری امکان‌پذیر خواهد بود (نقی زاده، 1388). در این پژوهش هدف بررسی نقش عملکرد مدیریت شهری بر میزان اثرگذاری بر ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محله قدیمی هفت‌حوض واقع در منطقه 8 است که باید اندازه‌گیری و سنجیده شود.

سؤال پژوهش:

- آیا عملکرد مدیریت شهری بر ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض تهران، مؤثر است؟

فرضیه پژوهش:

- عملکرد مدیریت شهری بسته به انجام وظایف و عملکرد خود، تأثیرات مثبت و یا منفی در ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض در منطقه 8 تهران می‌گذارد.

مبانی نظری پژوهش

1- مدیریت شهری

مدیریت شهری عبارت است از یک سازمان گسترده، متشکل از عناصر و اجزاء رسمی و غیررسمی مؤثر و ذریبط در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و کالبدی حیات شهری، اداره، کنترل و هدایت، توسعه همه‌جانبه و پایدار شهر را عهده‌دار است. نحوه مدیریت شهر، می‌تواند در پایداری محلات و شهرها بسیار تأثیرگذار باشد. مدیریت شهری می‌تواند با شناخت کامل تمام ابعاد یک محله، اهداف و استراتژی‌های اثربخشی جهت زندگی راحت و ایمن طراحی و برنامه‌ریزی نماید و سپس درصدد اجرا بگذارد (کاظمیان و همکاران، 1382).

2- محله

به قسمتی از یک شهر یا یک روستا که در آن گروهی از مردم در همسایگی یکدیگر زندگی می‌کنند محله گویند، محله شهری به‌عنوان بخشی از شهر تعریف می‌شود که دارای لبه‌های کارکردی و یا فضایی هویت‌مند و ترکیب عملکردهای کوچک‌مقیاس است، درواقع به اجتماع ساکن و متمرکز ساکنین در یک محله کوچک در داخل یک مکان بزرگ‌تر مانند شهر نیز محله اطلاق می‌شود. (2005, Philine gaffron). رفع مشکلات مرتبط به هر محله در شهر تهران، ضمن آنکه می‌تواند به انسجام بیشتر روابط محله‌ای منجر شود به‌نوبه خود قادر به ارائه الگوهای هویت بخشی برای محله‌های جدید نیز خواهد بود. درواقع می‌توان گفت هر نوع تغییر در ساختار و کارکرد در محله‌های شهری و یا تغییر در محتوا و شکل زندگی در محلات، ارتباط کاملاً مستقیمی با حیات کلی شهر دارد (1993, Flangan).

3- هویت

هویت یا کیستی به مجموعه نگرش‌ها، ویژگی‌ها و روحیات فرد و آنچه وی را از دیگران متمایز می‌کند، گفته می‌شود. هویت عبارت است از مجموعه خصوصیات و مشخصات اساسی اجتماعی، روانی، فرهنگی، فلسفی، زیستی و تاریخی همسان که به رسایی و روایی بر ماهیت یا ذات گروه، به معنای یگانگی یا همانندی اعضای آن با یکدیگر دخالت کند و آن‌ها را در یک ظرف

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

مکانی و زمانی معین به‌طور مشخص و قابل قبول و آگاهانه از سایر گروه‌ها و افراد متعلق به آن‌ها متمایز سازد. وضوح در درک از محله و سهولت در شناخت و برقراری پیوند بین عناصر و اجزاء آن با سایر رویدادها و مکان‌ها را می‌توان در زمره هویت محله دانست، محله با هویت، محله‌ای است که از سایر مکان‌ها و محله‌ها قابل تمایز باشد (لینچ، 1376).

4- مشارکت

مشارکت به معنی به کار گرفتن منابع شخصی به‌منظور سهیم شدن در یک اقدام جمعی است. مشارکت عملی جمعی، آگاهانه و داوطلبانه است که در بردارنده دخالت شهروندان در امور عمومی و در سطوح مختلف تصمیم‌گیری‌های اداری و سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در سطح جامعه است. بنیادی‌ترین اندیشه زیرساز مشارکت پذیرش اصل برابری مردم است و هدف از آن، همفکری، همکاری و تشریک‌مساعی افراد در جهت بهبود کمیت و کیفیت زندگی در تمامی زمینه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی است (نوریان، 1385).

4-1- مشارکت اجتماعی

مشارکت اجتماعی دلالت بر گسترش روابط بین گروهی در قالب انجمن‌های داوطلبانه، باشگاه‌ها، اتحادیه‌ها و گروه‌هایی دارد که معمولاً خصلتی محلی و غیردولتی دارند، که در قالب سیاست‌های اجتماعی، مشارکت و درگیر ساختن مردم در فرآیندهای اجتماعی نمود پیدا می‌کند.

4-2- مشارکت فرهنگی

در این نوع مشارکت مردم در تولید فرهنگ و ارتقای آن در بین گروه‌ها دخالت می‌کنند، تقویت هنر مردمی، تسهیل و تعامل فرهنگی در جوامع چند فرهنگی و افزایش وفاق اجتماعی در جوامع چند قومی از عرصه‌های مهم مشارکت فرهنگی می‌باشد (نوریان، 1385).

5- سرزندگی و کیفیت زندگی

سرزندگی عاملی است که در نتیجه جذابیت فضاها و رضایت شهروندان حاصل می‌شود که در نهایت منجر به ایجاد فضایی زیست پذیر می‌شود. به‌عبارتی دیگر قابلیت مکان برای تأمین تنوعی از فعالیت‌ها و استفاده‌کنندگان (با پیش‌زمینه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی) باهدف تنوع تجربیات و تعاملات اجتماعی به‌گونه‌ای که امنیت، برابری و راحتی را برای همه استفاده‌کنندگان فراهم می‌آورد را سرزندگی گویند. به مجموع سلامتی، احساس خوشبختی، سرزندگی، اوقات فراغت و درآمد، کیفیت زندگی گفته می‌شود. درک افراد از موقعیت خود در زندگی از نظر فرهنگ، سیستم ارزشی که در آن زندگی می‌کنند، اهداف، انتظارات، استانداردها و اولویت‌هایشان است بنابراین موضوعی کاملاً ذهنی بوده و بر درک افراد از جنبه‌های مختلف زندگی استوار است. از جمله عوامل مؤثر در ایجاد سرزندگی در یک محله، وجود فضاهای عمومی مناسب است. این فضاها با میزان جذابیت خود و اثرگذاری بر ذهن انسان می‌توانند سرزندگی محله را تأمین کنند. اختصاص فضاهای مناسب برای عابرین پیاده و خودروها، انجام فعالیت‌های فرهنگی نظیر سینما، تئاتر، اماکن و مجموعه‌های ورزشی، موزه‌ها و مراکز فرهنگی، انواع کتابخانه و ... موجب ارتقاء سرزندگی و کیفیت زندگی در محلات خواهد شد (چپ من، 1384).

6- امنیت

در معرض خطر نبودن یا از خطر محافظت شدن. رهایی از تردید، آزادی از اضطراب و بیمناکی، داشتن اعتماد و اطمینان. امنیت از ضروری‌ترین نیازهای یک جامعه است و بسته به زمینه کاربرد می‌تواند به امنیت فردی، امنیت عمومی، امنیت خانواده، امنیت اجتماعی، امنیت فرهنگی، امنیت داخلی، امنیت ملی، منطقه‌ای، سایبری، اقتصادی، روانی، شهری، بهداشتی و... تقسیم‌بندی شود.

6-1- امنیت اجتماعی

افراد برای تحقق و تحکیم امنیت و جایگاه خود ناگزیر از عضویت در اجتماعات یا گروه‌های مختلف اجتماعی هستند که به این سطح از امنیت، امنیت اجتماعی گویند، قابلیت حفظ شرایط قابل‌پذیرش داخلی برای تکامل الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، انجمن‌ها، مذهب و هویت ملی و رسوم را شامل می‌شود.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

6-2- امنیت فرهنگی

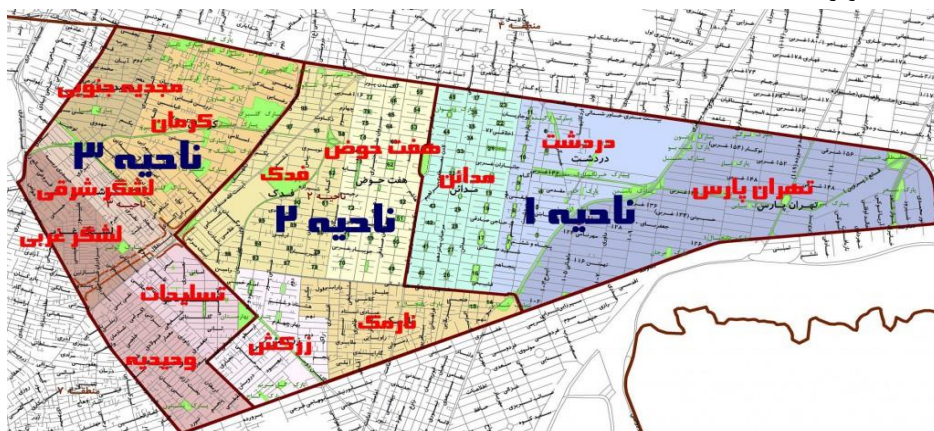
مصونیت فرهنگ فرد و جامعه، از هرگونه تعرض و تهدید را امنیت فرهنگی می‌نامند. امنیت فرهنگی عبارت از ایجاد وضعیتی مطمئن، آرامبخش و خالی از هرگونه تهدید و تعرض می‌باشد که انسان نسبت به دین، افکار، اخلاق، آداب و رسوم، باورها و ارزش‌ها، میراث فرهنگی، آثار ادبی و ... تدارک دیده است.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق با توجه به ماهیت کار از نوع توصیفی یا تحلیلی است. روش جمع‌آوری اطلاعات به صورت اسنادی و پیمایشی است، از طریق پرسشنامه و مشاهده، داده‌های موردنیاز گردآوری شدند. جامعه آماری شامل دو گروه ساکنین و فعالان اجتماعی می‌باشند و برای هر گروه بنا بر فرمول کوکران تعداد 150 عدد و در مجموع 300 پرسشنامه تکمیل شد. انتخاب نمونه‌ها با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انجام پذیرفت.

محدوده مورد مطالعه

هفت‌حوض نام محله‌ای معروف در شرق تهران است. این محله در نزدیکی نارمک بوده و حدود صد میدان سرسبز در آن وجود دارد. میدان هفت‌حوض یکی از این صد میدان بوده که نیم‌قرن پیش به دلیل وجود 7 حوض در آن، به این نام شهرت یافت. هفت‌حوض از سمت شمال به بزرگراه رسالت، از طرف جنوب به خیابان شهید ثانی، از شرق به خیابان آیت و از غرب به خیابان سمنگان می‌رسد. محله هفت‌حوض با جمعیتی معادل 30401 نفر، 8٪ از کل جمعیت منطقه 8 را به خود اختصاص داده است. از این تعداد 15255 زن و 15146 نفر مرد بودند (طبق آمار سال 95). هسته مرکزی منطقه (میدان هفت‌حوض) است که اولین تجربه شهرسازی مدرن ایرانی است که در سال 1329 احداث و طرح‌ریزی گردیده است. شکل 1، منطقه 8 تهران را با کلیه محلات به تصویر کشیده است.

شکل 1- مرزبندی شهرداری منطقه 8 تهران

- وظایف مدیریت شهری در گسترش و توسعه ابعاد اجتماعی و فرهنگی در سطح محلات

مدیریت شهری یک تئوری و یک‌چشم انداز نیست، بلکه چهارچوب و پایه و اساس مطالعات شهری است. یکی از مهم‌ترین عناصر مدیریت شهری، شهرداری‌ها هستند. وجود شهرداری زمانی ضرورت یافت که برآورده ساختن نیازهای شهروندی از عهده تک‌تک آن‌ها خارج گردید و لازم شد سازمانی این نیازها را به‌طور مشترک برآورده سازد. برای تشخیص و تعیین وظایف شهرداری‌ها، ابتدا تقسیمات شهری برحسب سطوح (حریم شهر، شهر، منطقه، ناحیه و محله) تفکیک شدند، سپس وظایف را نیز برحسب نوع خدمات (اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، زیست‌محیطی و فضایی کالبدی) تقسیم‌بندی نمودند. حال با تلفیق دو تقسیم‌بندی مذکور، می‌توان وظایف شهرداری‌ها را بسیار تخصصی و در انواع سطوح و ابعاد بررسی نمود.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

شهرداری تهران متولی فرهنگ عمومی شهر است. ارتقای فرهنگ حقوق شهروندی، احترام و تکریم شهروندان اعم از سالمندان، زنان، کودکان، توجه به اخلاق شهروندی، بهبود فرهنگ رانندگی و ترافیک، آموزش شهروندی، ارتقای سرمایه اجتماعی، شناسایی و رفع آسیب‌های اجتماعی، اسکان و ساماندهی به اقشار آسیب‌دیده اجتماعی، فراهم ساختن زیرساخت‌های فرهنگی، اجتماعی، ورزشی جهت شهروندان محله، پیاده‌سازی مدیریت یکپارچه فرهنگی، گسترش کالاهای فرهنگی در محله، گسترش اقدامات فرهنگی (فعالیت‌های تأثیرگذار که به نهادینه‌سازی رفتار در شهروندان منجر می‌شود و با تبلیغات فرهنگی کاملاً متفاوت است)، تبیین صحیح فرهنگ دینی و اثرگذار در جامعه، ایفای نقش تسهیل‌گری و افزایش مشارکت اجتماعی شهروندان، گسترش و توسعه مجموعه‌های فرهنگی و ورزشی متناسب با نیاز شهروندان، ارائه خدمات رایگان و نیمه‌بها به شهروندان مشارکت‌جو، ایجاد فضای مشارکتی و همفکری از شهروندان صاحب‌نظر و متخصصین امر در جهت کاهش و رفع مشکلات شهری، افزایش سطح دانش اجتماعی و فرهنگی شهروندان، مشارکت‌جویی، اعتمادسازی و جلب رضایت شهروندان در سطح محلات از رسالت‌های اصلی شهرداری تهران است. شهر فرهنگی شهری انسان‌مدار، فضیلت‌گرا، اخلاق محور، دارای شاخص‌های زیست انسانی و فرهنگی، سازگار با فرهنگ انسانی و ملی است که ارتقای هویت شهری و شهروندان، توجه به انسجام شهر، ارتقای امنیت و سازگاری اجتماعی، اصلاح سبک زندگی، ترویج سلامت اجتماعی، توسعه و فرهنگ آموزشی، گسترش نقش نهادهای مردمی و توانمندسازی اقشار آسیب‌پذیر جامعه، تقویت همبستگی، انسجام و نشاط اجتماعی در میان شهروندان ساکن در محلات کلان‌شهر تهران از برنامه‌های اساسی برای دستیابی به کلیه ابعاد اجتماعی و فرهنگی در جوامع امروزی می‌باشد.

در این پژوهش، به نقش مدیریت شهری در کوچک‌ترین سطح تقسیمات شهری یعنی محله (هفت‌حوض)، در ابعاد اجتماعی _ فرهنگی پرداخته شده است که شامل معیارهای هویت، مشارکت، سرزندگی و کیفیت زندگی و امنیت می‌باشد لذا شاخص‌های موردسنجش در محله هفت‌حوض به شرح جدول 1 می‌باشد.

جدول 1- ابعاد، معیارها و شاخص‌های اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض

ابعاد	معیار	شاخص	
اجتماعی- فرهنگی	هویت	وجود ساختمان‌ها و ابنیه‌های با قدمت و عناصر شاخص در محله	
		قدمت محله	
		با هویت بودن محله	
	مشارکت		وجود نهادهای رسمی و غیررسمی
			میزان مراجعه به شوراییاری برای حل مشکلات
			نقش نهادهای محلی در رفع نیاز
			میزان علاقه شهروندان به مشارکت و طرح‌های مشارکتی
			میزان برگزاری مراسم فرهنگی _ مذهبی در محله
	سرزندگی و کیفیت زندگی		میزان مشارکت افراد محله در برگزاری انواع مراسم
			میزان رضایت از کیفیت زندگی
			میزان رضایت از شرایط زندگی
			وجود انواع فضاهای سبز جهت گذران اوقات فراغت جهت کلیه گروه سنی (پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری، امکانات ورزشی و رفاهی)
وجود مکان‌های فرهنگی و ورزشی در محله			
امنیت		مکان و فضای مناسب جهت برگزاری انواع مراسم اجتماعی و فرهنگی	
		وجود امکانات آموزشی و خدمات روانشناسی برای کلیه گروه سنی افراد محله	
		شناخت غریبه‌ها در محله	

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

تردد کودکان و بانوان در شب		
امنیت در ساعات پایانی شب		
نبود بزهکار در محله		
روشنایی کافی و عدم وجود فضاهای تاریک در محله		
امنیت عابرین پیاده		
نبود مکان‌های حادثه‌خیز در محله		
میزان اعتماد به همسایگان		
میزان سرقت و دزدی در محله		
میزان عواطف مردم محله نسبت به یکدیگر		

به‌منظور تبیین ارتباط بین نقش و وظایف مدیریت شهری با شاخص‌های اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض شهرداری منطقه 8 تهران، جدول شماره 2 تهیه گردیده است.

جدول 2- ارتباط بین نقش و وظایف مدیریت شهری با شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی

شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی	نقش و وظایف مدیریت شهری در سطح محله
وجود ساختمان‌ها و ابنیه‌های با قدمت و عناصر شاخص در محله	ساخت انواع المان‌ها و یادمان‌های شهری
افزایش مشارکت‌پذیری شهروندان در جهت رفع مشکلات محله، برگزاری مراسم‌ها و..	برگزاری انتخابات اصولی و شایسته در جهت شناسایی شورایی‌های فعال، جوان، تحصیل‌کرده، خوش‌فکر و مشارکت‌جو و حداکثر همکاری و تعامل با آنان
وجود مراکز خرید و گذراندن اوقات فراغت، فضاهای مناسب جهت برگزاری مراسم‌ها و مکان‌های فرهنگی و ورزشی	احداث مجتمع‌های تجاری، رفاهی، فرهنگی، ورزشی (مانند فرهنگسراها)، کتابخانه‌های عمومی، خرید کتاب و اداره کتابخانه، تأسیس باغ کودکان، ورزشگاه‌های متناسب با نیاز در محله، پارک‌ها و بوستان‌های بزرگ و گسترده و با امکانات مکفی
وجود فضاهای مکفی برای تفریح، پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری و بازی کودکان و بزرگسالان	احداث، اصلاح و توسعه معابر، گسترش پارک‌ها و فضای سبز و وجود حداکثر امکانات باکیفیت، پیاده‌روسازی
نبود فضاهای تاریک و بی‌دفاع در محله	تأمین روشنایی پارک‌ها و فضای سبز، معابر، کلیه مکان‌هایی که تحت پوشش شهرداری می‌باشد.
نبود مکان‌های حادثه‌خیز ترافیکی در محله و امنیت عابر پیاده	نصب تابلوهای راهنمای مسیر، احداث پل عابر پیاده، نصب پله‌برقی، احداث، اصلاح و توسعه معابر و پله‌برقی و ...

استنتاج و تحلیل یافته‌های پژوهش

- به‌منظور آزمون فرضیه "عملکرد مدیریت شهری بسته به انجام وظایف و عملکرد خود، تأثیرات مثبت و یا منفی در ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض در منطقه 8 تهران می‌گذارد" از تحلیل رگرسیونی و تحلیل واریانس استفاده گردید که عملکرد و نقش مدیریت شهری را به‌عنوان متغیر مستقل، ابعاد و شاخص‌های اجتماعی _ فرهنگی را به‌عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته‌شده است. نتایج حاصل در جدول شماره 4، بیانگر تأثیرمعنادار نقش مدیریت شهری بر ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض را نشان می‌دهد. لذا در ابعاد اجتماعی _ فرهنگی پایین‌تر بودن میانگین وضع موجود از میزان حد متوسط گویه‌ها نشان‌دهنده آن است که مدیریت شهری در محله هفت‌حوض واقع در منطقه 8 تهران از لحاظ اجتماعی _ فرهنگی به‌خوبی ایفای نقش کرده است و مدیریت شهری می‌بایست به جهت بالا بردن بیشتر

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

رضایتمندی، اقدامات شایسته‌تری ایفاء نماید که در جدول 3، میزان تأثیرات نقش مدیریت شهری در ابعاد اجتماعی _ فرهنگی آورده شده است.

جدول 3- شرایط اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض

شاخص	آماره t	میانگین وضع موجود	حد متوسط گویه‌ها	سطح معناداری	نتیجه
ابعاد اجتماعی _ فرهنگی	-1/42	68/84	69	0/023	مطلوب

جدول 4- تأثیر عملکرد و نقش مدیریت شهری بر ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض

ابعاد عملکردی	ضریب تعیین R2	میانگین مربعات	F	سطح معناداری	نتیجه
کلیه عوامل مؤثر در ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض	0/810	3899/910	55/867	0/000	تأثیرگذار

بر اساس نتایج جدول 4، ابعاد عملکردی مدیریت شهری بر ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض با مقدار ضریب (0/810) و سطح معناداری (0/000) نشان‌دهنده میزان تأثیر بالای نحوه عملکرد مدیریت شهری بر ابعاد اجتماعی _ فرهنگی است.

جدول 5 نیز میزان تأثیر نقش و عملکرد مدیریت شهری را بر ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض از تحلیل واریانس بررسی نموده است.

جدول 5- میزان تأثیر عملکرد و نقش مدیریت شهری بر ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض

شاخص	میزان تأثیر	خطای معیار	سطح معناداری
کلیه ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض	0/485	0/441	0/000

لذا بر اساس نتایج حاصله، عملکرد و نقش مدیریت شهری بر ابعاد اجتماعی _ فرهنگی محله هفت‌حوض 48/5٪ محاسبه گردید.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های این پژوهش، محله هفت‌حوض از لحاظ ابعاد اجتماعی _ فرهنگی پایدار است، علت این پایداری را می‌توان در اجرای برنامه‌های فراوان به مناسبت‌های مذهبی، ملی، عقیدتی در میدان هفت‌حوض، مسجدالنبی و دیگر مراکز اجتماعی و فرهنگی در محله دانست همچنین مشارکت شهروندان در این محله، قدمت محله، امنیت حاکم در محله (عدم روشنایی و ...)، عدم وجود مشکلات حاد ترافیکی و حادثه‌خیز، قدمت و هویت محله، همدلی و صمیمیت بین اعضای محله، وضعیت اقتصادی مطلوب ساکنین، ازدحام متناسب با تراکم بافت، وجود میادین فضای سبز مکفی، وجود امکانات تفریحی، فرهنگی، ورزشی، اجتماعی و درمانی لازم، وجود مراکز تجاری و تفریحی گسترده جهت خرید و گذران اوقات فراغت در محله دانست. اما به جهت بالا بردن میزان رضایتمندی شهروندان و بالا بردن وضعیت مطلوب‌تر، مدیریت شهری می‌تواند اقدامات خلاقانه و نوآورانه با همراهی و مشارکت نخبگان و فعالان محله رقم بزند.

بنابراین به مدیریت شهری پیشنهاد می‌گردد، وحدت و یکپارچگی بیشتر در واگذاری و انجام وظایف امور محوله به قسمت‌های کوچک محلات و شهروندان مشارکت‌جو و تدوین برنامه‌ها و اهداف بلندمدت مطابق با شرایط خاص هر محله می‌تواند در بهبود نقش و عملکرد مدیریت شهری مثر ثمر باشد.

منابع:

- 1- لینچ، کوین (1378)، تئوری شکل خوب شهر، ترجمه سید حسن بحرینی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
- 2- چپ من، دیدود (1373)، بهبود مدیریت شهری، ترجمه سعید رضوانی، تهران، انتشارات مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهری.
- 3- عزیزی، محمدمهدی (1385)، محله مسکونی پایدار (نارمک)، نشریه هنرهای زیبا، شماره 27، پاییز 1385.
- 4- کاظمیان، غلامرضا، سعیدی رضوانی، نوید (1382)، امکان‌سنجی واگذاری وظایف جدید به شهرداری‌ها، تهران، انتشارات سازمان شهرداری‌ها، جلد اول، چاپ دوم.
- 5- نقی زاده، محمد، (1388)، فکر سبز ظهور محیط سبز، مجله سبزینه، سال چهارم.
- 6- نوریان، فرشاد، عبداللهی ثابت، محمد (1385)، تبیین معیارها و شاخص‌های پایداری محله مسکونی، نشریه شهر نگار، شماره 2، بهمن 1385.
- 7- Flanagan, W.C, Contemporary Urban Society, University Press, Cambridge, England, 1993.
- 8- Philine gaffron, Gehuismans, franzskala(2005). Ecocity Book, Longman Dictionary of English Lanquge and Culture.
- 9- Wong, T. and Yuen, B. (2011) Eco-city planning Policies, Practice and design, Springer Cham Heidelberg. New York Dordrecht London, P266.